

Šta je država?

Da li ima riječi koju svakodnevno više koristimo od riječi država? Zar se svaki čas ne pitamo: Zašto država ne uradi ovo? Zašto država ne zaposli ljude? Zašto država ne obezbijedi jeftiniji hljeb? Zašto država ne očisti ulice? Zašto država ne gradi puteve? Zašto država ne gradi elektrane? Zašto država dozvoljava da stranci kupuju zemlju? Zašto mi država ne obezbijedi normalan život? Zašto država dozvoljava socijalne nejednakosti? Zašto?!

A da li se pitamo šta je to država? Da li je odgovor tako jednoznačan kao što izgleda na prvi pogled? Da li je za mnoge čitaoce ovog teksta to čudno pitanje? Zar postoji neko ko ne zna šta znači riječ država i što je država kao institucija? Ako je tako, zašto onda jedni kažu da je država najprogresivnija društvena institucija, da je to jedan od najvećih ljudskih pronalazaka i zašto drugi (manji broj) misli da je država **uljez u našoj civilizaciji**? Zašto neki kažu da je država vječna institucija, a drugi da ona nemonivno nestaje i treba da nestane? Zašto diktatori hoće jaku i totalitarnu državu? Zašto se liberali zalažu za minimalnu državu? Zašto se anarhisti bore protiv svake državne vlasti i prisile?

Da li će svi čitaoci nastaviti da čitaju ovaj tekst? Zar neće biti onih ljutih koji ne mogu da shvate da neko može da dovede u pitanje njihovo shvatanje o državi? Šta tu ima nejasno? Zar neko misli da se može živjeti bez države? Da li ima, možda i onih koji misle da ćemo morati nastaviti da živimo bez države?

Da li ste nekada razmišljali zaista šta znači riječ država? Što je u suštini etimologije te riječi? Da li se možda slažete da riječ država potiče od glagola **držati**? Šta **drži** država? Da li je tačno da država **drži naš novac** – nas kao građana? Da li je današnja država poreska država (Veber)? Da li je, shodno tome, država držač našeg novca plaćenog kroz poreze? Zar budžet nije novčanik gdje država drži naše plaćene poreze?

Ili možda država **drži vlast i moć** koju imaju političari? Zaista, pitanje je da li država drži vlast i moć za političare ili političari daju snagu vlasti i moći države? Da li je držanje države u svojim rukama cilj političara ili je država platforma koja drži političare? Ili je to pozornica za glumce koji se zovu demagozi? Da li možda država treba da **drži građane**? Da li treba da ih svakog dana oblači, hrani, zapošljava, uvježbava, raspoređuje, kažnjava, nagrađuje? Da li je država roditelj građanima kao roditelj za maloljetnu djecu? Zar onda nije logično da svaki, makar odrasli građanin, ima dva roditelja koji su oličenje države? Zar to nije razlog da država mora imati birokratiju – veliki broj zaposlenih koji roditeljski brinu o građanima? Zar birokratu za šalterom ne možemo zvati: **roditelju naš**? Da li bi možda trebalo uvesti i drugačije oslovljavati ljude sa druge strane šaltera? Da li je, npr. u

Crnoj Gori, moralno buniti se i svađati sa roditeljima? Da li je onda moralno svađati se sa državom? Da li u tome tražiti korijene pokornosti i straha koji se u Crnoj Gori ima prema državi? Da li je država možda i više od naših bioloških roditelja? Da li je država roditelj kojeg mi izdržavamo da bi on nas izdržavao? Zar mi državi – roditeljima ne dajemo novac kojim on kasnije nas drži?

Da li među čitaocima ima neko ko, makar na prvi pogled ne misli da je država vječno postojala? Ako je nešto vječno – zar to nije od Boga, od stvoritelja? Zavisi ko je stvarao državu – Bog ili čovjek? Ako je državu stvarao Bog – zašto je onda ona danas odvojena od crkve – Boga na zemlji? Ako je država od Boga – otkud Makijaveli? Otkud Makijaveli – veliki protivnik crkve i hrišćanstva i idejni utemeljivač političke države? Da li je Makijavelijev Vladar isto što i Bog? Da li je tačna konstatacija: Državu nije stvorio Bog, ali je država isto što i Bog? Da li je to razlog da se npr. u Crnoj Gori više klanjamo državi nego crkvi? Da li nam je država zamijenila crkvu? Da li je poslušnost Bogu zamijenila poslušnost prema državi, odnosno političarima? Da li političare doživljavamo kao nekada kaluđere?

Da li zaista neko može zamisliti da živimo bez savremene crkve – države? Da li možete zamisliti da u 13. ili 14. vijeku tadašnjim ljudima postavite pitanje: možete li zamisliti život bez crkve? Šta očekujete kao odgovor? Zar se svako ne bi prekrstio takvoj jeresi? A zašto je Makijaveli govorio da se može živjeti bez crkve i da „grad“ (država) treba da preuzme ulogu (vlast) koju je tada imala crkva? Zašto se tada insistiralo na odvajanju crkve od države? Da li je to bio proces razvlašćivanja crkvene birokratije i početak uspostavljanja državne birokratije? Ko je i koji slojevi otpočeo taj proces nove preraspodjele vlasti između crkve i grada-države? Zar to nije bio manji broj plemstva i aristokratije? Da li su u tom raskolu crkve i države korijeni današnje države? Da li znate da je period renesanse druga riječ za period razvlašćivanja crkve? Da li je sigurno da je ideja tadašnje tzv. nacija države (nacionalne države) nastala kao ideja Francuza Bodina u 16. vijeku?

Da čitaocu ne izgleda čudno da je nacionalna država mlada i da nije vječno postojala? Zar neki od vas već nisu razočarani a neki u sve ovo sumnjaju? Zar naše shvatanje države vije vezano za oblik nacionalne države? Zar kada kažemo država ne mislimo na nacionalnu državu koja ima svoje granice, svoju teritoriju, svoje simbole (grb i zastavu), svoju vojsku, svoj novac i svoju centralnu banku koja ga štiti? Da li u našu glavu može da uđe to jeretičko pitanje: da li možete da zamislite svoj život bez države? Dok se čovjek u 13. i 14. vijeku na pitanje da li bi mogao da živi bez crkve krstio, šta radi današnji čovjek? Da li ide u policiju ili u političku partiju da očisti dušu?

Da li se možda trebamo zapitati da li ideja države nastala u 16. vijeku isto tako ima i svoj kraj? Zar sve nastalo poslije Velikog praska nije smrtno? Zašto mislimo da je samo država besmrtna? Da li je nacionalna država kao jedan od najvećih izvoznih proizvoda Zapada (sve države svijeta su danas organizovane kao nacionalne države) ipak danas bolesna? Da li postoje snage koje hoće da joj oduzmu ili makar umanje vlast i moć koju ima? Zar „volja za moć“ na kojoj je današnja nacionalna država nastala danase nije zov za nove snage, za novu klasu na svjetskoj pozornici? Da li i naše doba ima Makijavelija?

Ako je Makijaveli bio prvi **filozof bezbožnik**, ko je danas **državohulnik**? Da li je to možda Bil Gejts? Da li je pronalazak baruta (sredstvo za rat) stvorio nacionalnu državu? Da li je računar makar omekšao nacionalnu državu?

Zar tehnologija, posebno informatička tehnologija nije stvorila tehnološke osnove za globalnu ekonomiju? Da li neko od čitalaca sumnja da **već** postoji globalna ekonomija? Dali se pitate (a) da li postoji globalna ekonomija ili (b) se pitate šta je sljedeće? I kako da se već počnemo pripremati za to što dolazi? Zar nas Darwin ne uči da su opstali sposobni koji su se prilagođavali onome što osjećaju da dolazi, a da su nestali oni koji su se prilagođavali onome što je već došlo? Zar Darwinova poruka nije da ono što je došlo, već je prošlo? Zar **sada** nije već **prošlost**? A što je globalna ekonomije? Zar to nije ukidanje granica? Zar to nije ukidanje nacionalnih valuta i nacionalne centralne banke? Da li maša glava može zamisliti državu bez granic?

Neki od vas će se zapitati: a ko je toliko lud da ukida svoje granice? Zaita koja je to snaga koja ukida državne granice? Da li je to zaista snaga tržišta? Da li je to snaga kapitala? Da li je to snaga preduzetnika, investitora, inovatora, menadžera?

Da li je globalna ekonomija neprijatelj države danas, kao što je država bila neprijatelj crkve u 14. i 15.vijeku?

Da li je odvajanje globalne ekonomije od nacionalne države proces sličan onom prije 5 vjekova – odvajanje države od crkve? Da li je i ovo vrijeme velike civilizacijske preraspodjele vlasti, kao što je bilo u vrijeme Makijavelija? Da li je vrijeme Bila Gejtsa u tom pogledu slično vremenu Nikolo Makijavelija?

Ako je **renesansa** bila period odvajanja države od crkve, da li je **tranzicija** riječ koja označava odvajanje globalne ekonomije od države?

Ako su danas najrazvijenije zemlje svijeta (Zapad) one koje su na vrijeme shvatile da se država odvaja od crkve, zar u budućnosti koja je počela, to neće biti zemlje koje prve shvate da se globalna ekonomija odvaja od nacionalne države?

Da li je u tom kontekstu odbijanje (**za sada**) koncepta Crne Gore kao mikrodržave isto što i opredjeljenje da svjesno zaostajemo u razvoju?